

Proces tworzenia planów zagospodarowania przestrzennego polskich obszarów morskich na przykładzie planów dla Zalewu Szczecińskiego i Zalewu Kamieńskiego

W dniu 20 stycznia 2017 r. Dyrektor Urzędu Morskiego w Szczecinie obwieścił o przystąpieniu do sporządzenia kolejnych projektów planów zagospodarowania przestrzennego polskich obszarów morskich.

Tym razem chodzi o sporządzenie planów zagospodarowania dla części morskich wód wewnętrznych pozostających w jego kompetencji terytorialnej, a konkretnie: wód Zalewu Szczecińskiego i wód Zalewu Kamieńskiego.

Oba projekty, podobnie jak realizowany już projekt planu zagospodarowania przestrzennego polskich obszarów morskich w skali 1:200 000, wykonane zostaną zgodnie z ustawą z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej (Dz.U. z 2017 r. poz. 2205), a także rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej oraz Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 17 maja 2017 r. w sprawie wymaganego zakresu planów zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej.

Opracowanie projektów planów rozpoczęto od pozyskania od rozmaitych instytucji i jednostek naukowo-badawczych niezbędnych materiałów, w tym danych przestrzennych. Pozwoliły one na przeprowadzenie inwentaryzacji oraz waloryzacji przestrzennej i przyrodniczo-środowiskowej.

Równolegle przeprowadzony został proces zbierania, uzupełniania oraz weryfikacji uwag i wniosków do planu, złożonych przez interesariuszy. Wnioski te dadzą poszczególnym podmiotom szansę na uwzględnienie w projektach planów ich zamierzeń inwestycyjnych i oczekiwanych sposobów użytkowania obszarów, pokrytych morskimi wodami wewnętrznymi.

Sporządzenie każdego z planów poprzedzone zostało opracowaniem Studium uwarunkowań, którego zadaniem było przedstawienie aktualnego stanu zagospodarowania przestrzennego obszaru, a także wieloaspektowa synteza branżowych analiz, dotyczących poszczególnych aspektów funkcjonowania tego obszaru, zarówno w zakresie społeczno-gospodarczym, jak i środowiskowo-przyrodniczym. Ten etap prac planistycznych został dla planów obu Zalewów zakończony w dniu 10 sierpnia 2017 r.

Oba projekty planów realizowane są równolegle. W wyniku dwóch przetargów, w dniu 19 października 2017 r. dla sporządzenia planu zagospodarowania przestrzennego dla Zalewu Szczecińskiego oraz planu zagospodarowania przestrzennego dla Zalewu Kamieńskiego, wyłoniony został jeden zespół projektowy składający się z odpowiednich ekspertów, którzy współpracować będą z powołaną przez Dyrektora Urzędu Morskiego w Szczecinie Jednostką Realizującą Projekt. Należą do niej eksperci z poszczególnych wydziałów i inspektoratów Urzędu Morskiego w Szczecinie. Są to specjaliści ds. planowania i zagospodarowania przestrzennego, oznakowania nawigacyjnego, ochrony wybrzeża, środowiska morskiego i przyrody oraz GIS dla obszarów morskich.

Wykonawca planów, prowadząc wizje terenowe i dyskusje z lokalnymi podmiotami i organami gmin nadzalewowych, uzupełnił i uaktualnił informacje zebrane w trakcie opracowania Studium.

Dnia 12 grudnia 2017 r. na stronie internetowej Urzędu Morskiego w Szczecinie opublikowana została lista wszystkich wniosków złożonych do obu planów przez poszczególne organy i instytucje, podmioty gospodarcze i osoby fizyczne, a także podmioty nie posiadające osobowości prawnej, związki i stowarzyszenia wraz z ich wstępną kwalifikacją.

Praktycznie wszystkie wnioski, obok tych, które nie spełniają warunków formalnych, skierowane zostały do dalszej analizy, choć wiele z nich, wymaga doprecyzowania i uzupełnień ujawnionych w ramach, wskazanych wyżej, dodatkowych spotkań przeprowadzonych przez Wykonawcę w każdej z gmin.

Prowadzona równolegle analiza dokumentów planistycznych obowiązujących na poziomie kraju, województwa i odpowiednich gmin, a także strategii rozwoju przyjętych na szczeblu krajowym i regionalnym oraz programów realizacyjnych, dotyczących poszczególnych dziedzin szeroko

rozumianej gospodarki morskiej, skojarzona ze wskazanym Studium uwarunkowań, pozwoli na opracowanie Założeń do każdego z obu planów.

Opracowywane aktualnie Założenia do planów są filtrem pozwalającym na podjęcie decyzji, które ze złożonych wniosków i w jakim zakresie zostaną w planie ostatecznie uwzględnione, budując w kolejnym etapie koncepcję, a później projekt planu. Założenia wskażą bowiem kierunki rozwoju poszczególnych akwenów, określając wagę poszczególnych funkcji, a co za tym idzie podstawę dla dokonania ostatecznych wyborów w odniesieniu do poszczególnych wniosków złożonych do każdego z planów.

Założenia do planów stanowiąc będą również materiał niezbędny do sformułowania wystąpień o zakres prognozy oddziaływania na środowisko, skierowanych do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Szczecinie. Opracowaniu projektu planu towarzyszyć będzie bowiem stała ocena zgodności rozwijanych rozwiązań z traktowaną jako priorytet ideą ekorozwoju. Służy temu ocena oddziaływania na środowisko wypracowanych ustaleń projektu planu.

Założenia do planów zostaną poddane dyskusji eksperckiej, tak by poszczególne grupy przedsięwzięć znalazły pomiędzy sobą odpowiednie relacje, zarówno w sensie listy priorytetów i ich hierarchii przestrzennej, bowiem w różnych obszarach każdego z zalewów nie będzie ona jednakowa. Zatem to właśnie na tym etapie uzgodnione zostaną międzybranżowo priorytety przestrzenne dla poszczególnych obszarów (akwenów) obu planów.

Kolejnym krokiem w procedurze planistycznej jest opracowanie Koncepcji projektu planu. Zakłada się, iż do tego etapu zespół opracowujący projekty obu planów przystąpi w marcu 2018 r.

Koncepcja jest etapem, na którym wykreowane zostają podstawowe rozstrzygnięcia planu. To tu właśnie następuje rozgraniczenie akwenów i nadanie każdemu z nich funkcji podstawowej, określającej podstawowe przeznaczenie oraz podakwenów, w których wprowadza się funkcje dopuszczalne tj. funkcje dodatkowe (uzupełniające), a także wstępne określenie relacji pomiędzy nimi.

Wskazane na wstępie rozporządzenie w sprawie wymaganego zakresu planów zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej, określa katalog funkcji podstawowych nadawanych poszczególnym akwenom.

Zaliczają się do nich: sztuczne wyspy i konstrukcje, transport, infrastruktura techniczna, ochrona środowiska i przyrody, dziedzictwo kulturowe, rybołówstwo, akwakultura, pozyskiwanie energii odnawialnej, poszukiwanie i rozpoznawanie złóż kopalin oraz wydobywanie kopalin ze złóż, turystyka, sport i rekreacja, obronność i bezpieczeństwo państwa, a także inne niż ww., w zależności od potrzeb planu.

Katalog tych funkcji jest co prawda otwarty, ale zgodnie z ustaleniami ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej, jeden akwen może mieć przyporządkowaną tylko jedną funkcję podstawową. Każdy z akwenów może mieć także ustanowioną dowolną liczbę funkcji dopuszczalnych, pod warunkiem, iż nie mogą one uniemożliwiać lub ograniczać możliwości realizacji funkcji podstawowej.

Jako funkcje dopuszczalne występować mogą przy tym funkcje już wymienione, ale również inne funkcje wykreowane lokalnie, w zależności od występujących potrzeb. Wprowadzenie funkcji dopuszczalnych może przy tym odbywać się poprzez rozgraniczenie w ramach akwenu odpowiednich podakwenów lub jedynie poprzez wprowadzenie do ustaleń akwenu odpowiednich sformułowań (uzupełnień bądź wykluczeń).

Rozstrzygnięcie wynikać będzie z ilości występujących obok siebie funkcji dopuszczalnych oraz ich hierarchii i stopnia skomplikowania występujących między nimi relacji. To właśnie Koncepcja planu ustala relacje pomiędzy poszczególnymi funkcjami pomocniczymi, nadając im kolejność znaczenia i siłę oddziaływania.

Projekt Koncepcji planu poddany zostanie szerokiej ocenie eksperckiej.

Kolejnym krokiem będzie sporządzenie projektu planu uwzględniającego wypracowane założenia i wnioski złożone wskutek zawiadomienia o przystąpieniu do sporządzenia planów przez instytucje, organizacje społeczne i gospodarcze oraz osoby prawne i fizyczne.

Opracowany projekt planu wraz z towarzyszącą mu prognozą oddziaływania na środowisko, poddany zostanie procedurze opiniowania i uzgadniania z organami i instytucjami wymienionymi w ustawie o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej, a po wprowadzeniu ewentualnych zmian i poprawek oraz uzyskaniu wszystkich pozytywnych opinii i uzgodnień, skierowany zostanie na ścieżkę opiniowania społecznego tj. wyłożenia do publicznego wglądu, w celu uzyskania opinii zainteresowanych środowisk i osób fizycznych, a także stowarzyszeń nie będących podmiotami prawnymi.

Proces opiniowania społecznego będzie działaniem rozbudowanym, pozwalającym na wypowiedzi zainteresowanych, zarówno w gremiach reprezentujących różne obszary terytorialne (grupy gmin), jak i różne grupy interesu (rybacy, przedstawiciele turystyki i rekreacji wodnej, a także operatorzy działalności gospodarczej oraz żeglugi).

Oprócz bezpośrednich spotkań konsultacyjnych, odbędzie się także nakazana ustawą dyskusja publiczna, po której każdy z podmiotów, organizacji, a nawet osób prywatnych będzie mógł wnieść do przedstawionego projektu planu swoje wnioski i uwagi.

Uwagi i wnioski, zasadne i wnoszące do projektu planu nową jakość i poszerzające zasięg jego oddziaływania, zostaną uwzględnione, w wyniku czego powstanie ostateczny kształt dokumentu. Poważniejsze zmiany mogą spowodować konieczność ponowienia całego procesu opiniowania i uzgodnień, tak by ostateczny projekt planu uzyskał dostateczną akceptację społeczną.

Nieuwzględnione wnioski i uwagi znajdują się w specjalnym wykazie wraz z odpowiednim uzasadnieniem ich odrzucenia i podlegać będą ostatecznej analizie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej, który zadecyduje o ich ostatecznym losie.

Projekty planów obszaru morskich wód wewnętrznych zostaną, zgodnie z przepisem ustawy przekazane ministrowi właściwemu do spraw rozwoju regionalnego, w celu stwierdzenia ich zgodności z celami i kierunkami określonymi w długookresowej strategii rozwoju kraju, a także Generalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska, w celu stwierdzenia możliwości znaczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Po dokonaniu ewentualnych uzupełnień, zakończone projekty planów zagospodarowania przestrzennego polskich obszarów morskich dla Zalewu Szczecińskiego i Zalewu Kamieńskiego, Dyrektor Urzędu Morskiego w Szczecinie przekaze ministrowi właściwemu do spraw gospodarki morskiej, czyli Ministrowi Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej, w celu ich przyjęcia.

Przyjęte projekty uzyskają status prawa miejscowego i zasięg powszechnie obowiązujący, opublikowane bowiem zostaną w formie odpowiednich rozporządzeń MG MiZS.

Oba projekty planów realizowane są przy wsparciu środków unijnych w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, a termin zakończenia obu projektów ustalono wstępnie na koniec 2018 r.

Maciej Cehak

*Główny Specjalista ds. Planowania i Zagospodarowania Przestrzennego Obszarów Morskich
Urząd Morski w Szczecinie*

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

